

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. IV. Vtrum inter prædicara Divina detur Distinctio Virtualis
intrinseca, Media inter Distinctionem Realem, & Rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

xandrinus nomen, *Qui est*, Exodi. 3. à Deo si-
bi impositum, idcirco ait Deo maxime proprium
esse, quoniam illum exprimit, qui revera solus est
hoc est, qui est, sive alia sint, sive non sint. Gre-
gorius Nanzianzenus Essentiam Dei explicat per
hoc, quod habeat esse per se, hoc est, non cum alio
hoc, quod habet esse per se, hoc est, non cum alio
quopiam copulatum. S. Bernardus explicat es-
sentiam Dei per hoc, quod ita necessarium sit, ut
etiam si nullum aliud ens addas, nihil de esse Dei
eminuas. Plures PP. explicant, unde Deo pro-
prium sit esse, cetera verò dicantur non simplici-
ter, sed quodammodo esse, nempe quia cetera non
possunt esse sine Deo, sed habent esse à Deo. er-
go per argumentum à contrario Deus ideo dicitur
simpliciter esse, quia sine cujuscunque consortio
adhuc intelligitur esse.

62. DICES. Etiam si Deus per impossi-
bile esset agens necessarium, & necessarium aliquid
ad extra produceret ab aeterno, adhuc ipse esset
Ens à se, & improductum, & tamen non esset ens
potens intelligi existens quocunque alio sublato.
Si tibi licitum est facere huiusmodi hypothe-
sin impossibilem, ego tibi per aliam hypothefin
impossibilem respondeo, & dico, quod ille effectus
(quem tu fingis esse necessarium) per fictionem
auterri posset, quo sic ablato adhuc intelligeretur
formaliter Deus. Verum, non est necesse huc
venire. Sufficit mihi quod tunc intelligeretur
pro priori naturæ causâ, præciso effectu. Illud
ergo erit Deus, quod, præciso quocunque alio,
intelligitur existere.

63. Obijcit Card. Pallav. 2. Existere per
necessitatem, non est illud perfectissimum ænig-
ma, per quod Deus appareat melior omnibus alijs
entibus, adeoque non est prædicatum ex quo evi-
denter inferamus alias Dei perfectiones, cum Phi-
losophi distinxerint necessarium causatum, & necessa-
rium incausatum. Ad hanc objectionem jam est
respondum; Etiam si enim daretur aliquod ens ne-
cessarium causatum, illius tamen necessitas essendi
proveniret originaliter ab alio, tanquam à causâ,
& per consequens, nec daretur nec intelligeretur
existere quocunque alio præciso, aut per fictionem
ablato.

64. Obijcit 3. Si Essentia Dei consi-
deretur in Aseitate, tunc omnia cetera prædicata
essent attributa, adeoque etiam prædicatum *Substan-
tia*, *Vivens*, quod videtur absurdum. Respondet
P. Esparza & sufficienter quidem, quantum necesse
est in questione de vocabulo *Attributi*, posse hæc
etiam sine absurdo dici Attributa, quatenus scili-
cet nostro concipiendi modo attribuuntur alteri
tanquam priori unde deducuntur. Caterum in
communiori usurpatione illa solum vocantur at-
tributa, quæ significantur instar concreti acciden-
talis, & tribuentis aliquam denominationem sup-
posito, adeoque adjectivè, ut esse justum, sapien-
tem, potentem, &c. hæc enim significant prædicata
realiter substantialia instar formæ accidentalis crea-
tæ, qualis est sapientia, vbiatio, potentia, justitia.

65. Respondeo tamen aliter, negando fe-
quelam. Et imprimi, nego (quod P. Esparza
videtur concedere) quod prædicatum *Substantia*
deducatur tanquam diversus formaliter conceptus
ex Aseitate. Ens enim à se, & præciso quocunque
alio essentialiter existens, est formalissimè substan-
tia, quia formalissimè existit per se, & non in alio.
Hinc infero, quod nec conceptus *Vivens*, nec con-
ceptus *Intellectivus*, sint conceptus attributorum,
quia licet hæc prædicata ex aseitate deducantur, po-
nuntur tamen formaliter in lineâ prædicamentali
substantia: talia autem non dicuntur attributa, sed
illa quæ proferuntur sub conceptu formarum acci-
dentalium, pertinentium ad alia prædicamenta, si
comparentur cum formis similibus creatis: ut esse
sapientem, justum, æternum, immensum, &c.
Omitto leviores Objectiones, ab alijs optimè
dissolutas.

66. DICO. 2. Conceptus quidditativus Dei
in ratione NATVRÆ, rectè constituitur per or-
dinem ad nobilissimam & primam Dei operatio-
nem, scilicet Intellectionem, adeoque in *Essè à se
Intellectivo*. & hoc tribuo primæ sententiæ supe-
rius relatæ, & SS. PP. qui pro illâ apud Suarez &
Viquez adducuntur.

Probatur Conclusio. Nomen *DEVS*, est
nomen *Naturæ*, prout in terminis tradit D. Tho-
mas, q. 13. a. 11. ad 1. dicens, nomen *DEVS*, esse
magis proprium Dei ad significandam *Naturam*,
nomen verò *Qui est*, esse magis proprium ad signi-
ficandam *essentiam*. Subsumo: atqui nomen *Devs*
in Græco descendit ab *Intueri* vel *Prospicere*,
teste sancto Dionysio, Damasceno, Clemen-
te, & alijs apud Franciscum de Lugo p. i. n. 25. er-
go in Sensu S. Thomæ *Natura* divina rectè expli-
catur per ordinem ad intellectionem. Intellectio
certè est prima operatio, & origo decretorum di-
vinorum, immò & Processionum ad intrâ, quate-
nus Verbum procedit per Intellectionem, Spi-
ritus S. verò per Amorem, qui præsupponit Intel-
lectionem.

Confirmatur iterum Autoritate S. Thomæ.
qui q. 27. a. 2. in C. declarans cur Processio Verbi sit
generatio, dat rationem, quia in Deo idem est *In-
telligere*, & *esse*, & ideo Verbum procedit in simili-
tudinem *Naturæ*, (quod est generari) quia proce-
dit per modum intelligibilis actionis, hoc est, per
Intellectum. Neque invenio, quod cum aliqua
difficultate notabili possit opponi.

CONTROVERSIA IV.

*Utrum inter Prædicata divina detur di-
stinctio virtualis intrinseca, media in-
ter distinctionem realem, & rationis.*

NON est animus, hoc loco discutere distinctio-
nem quæ vocari solet Scotistica; cum enim il-
la non reperiatur, vel (ut rectius dicam) à suis au-
thoribus nõ tribuatur specialiter Attributis divinis,
sed gradibus metaphysicis univèrsim, hinc est, quod
Philoso-

Philosophi omnes eam ad suum examen & tribunal vocent. Statui autem à quaestionibus philosophicis abstinere, paucis fortassis exceptis, quæ tamen philosophicæ sint, à philosophis tamen communiter prætermittuntur.

§. I.

Quid intelligatur nomine Distinctionis virtualis intrinsecæ: ubi an in DEO admittenda sint prædicata contradictoria de Naturâ & Personalitatibus.

67. Distinctio Virtualis intrinsecæ, de quâ deinceps disputabimus, definitur à multis, quòd sit *Unius indivisibilis Entitatis æquivalentia seu capacitas prædicatorum contradictoriorum*. & quia omnes admittentes hanc distinctionem in DEO, ad minimum eam admittunt inter essentiam & Relationes divinas, & nos infra dicemus, inter has esse omnino admittendam, ideo pro intelligentia eorum quæ dicturi sumus, utemur nunc exemplo vtitato, v. g. quia nemine cogitante Paternitas non communicatur Filio, Natura divina communicatur: Paternitas autem est realiter Natura divina, & Tò communicari, & non communicari, sunt prædicata contradictoria, ideo capacitas horum contradictoriorum quæ est in Entitate Patris, consistit in aliqua distinctione inter Naturam & Paternitatem: hæc distinctio non est realis: neque merè rationis ratiocinata, ergo erit distinctio virtualis intrinsecæ.

68. Porro licet hi AA. admittant, de eadem reali entitate verificari prædicata contradictoria, jam assignata, negant tamen verificari propositiones contradictorias; quia quod affirmatur de una formalitate, seu virtualitatis membro, non negatur de eadem formalitate, sed de altera, adeoque non sunt contradictoriæ propositiones. Hæc doctrina mihi aliquando placuit, nunc autem displicet in vno puncto.

69. DICO ergo: Sicut non verificantur propositiones contradictoriæ, ita non est admittendum, verificari prædicata contradictoria de eadem entitate, si rectè loqui velimus. Declaratur. Quid est verificari prædicata contradictoria de eadem entitate? est, verificari affirmationem & negationem ejusdem de eodem. atqui hoc formalissimè est verificari propositiones contradictorias. Ergo.

DICES. Deberent verificari de eadem formalitate, ut essent propositiones contradictoriæ. Contra: ergo pari modo, ut dicerentur prædicata contradictoria verificari de eodem, deberent verificari de eadem formalitate, alioquin non verificantur contradictoria de eodem. Præcludetur hoc effugium melius infra.

70. DICES iterum. Numquid communicari, & non communicari sunt contradictoria? & vnum convenit Naturæ, alterum Paternitati? vel melius: Tò communicari affirmatur de Natura, & negatur de Paternitate? quomodo ergo non veri-

ficantur contradictoria? Respondeo. Communicari aliquo modo, hoc est, secundum formalitatem Naturæ, & non communicari alio modo, hoc est, secundum formalitatem Paternitatis, non sunt contradictoria prædicata; sed hæc sunt prædicata contradictoria: Communicari aliquo modo, & nullo modo communicari, hæc autem non verificantur de eadem Entitate. Sicut ergo Natura divina communicatur Filio in ratione Naturæ, & secundum esse absolutum, ita Paternitas in ratione Naturæ & secundum esse absolutum communicatur Filio; & sicut Paternitas in ratione Paternitatis & secundum esse Relativum non communicatur Filio, ita etiam Natura divina in ratione Paternitatis & secundum esse Relativum non communicatur Filio. Vno verbo: Legitimus sensus hujus propositionis: *Natura communicatur*; hic est: *Natura communicatur in ratione Naturæ*: & hujus: *Paternitas non communicatur*; est iste: *Paternitas non communicatur in ratione Paternitatis*. Vnde patet, prædicata non esse contradictoria: communicari enim in ratione Naturæ, & non communicari in ratione Paternitatis, non sunt contradictoria: sed; communicari in ratione Naturæ, & non communicari in ratione Naturæ: atqui prius convenit tam Naturæ quam Paternitati: posterius neutri convenit: ergo non conveniunt illis prædicata contradictoria, si prædicata ponantur, prout ponenda sunt. Earundem propositionum aliam expositionem paulò post dabimus, ostendendo, contradictoria non cadere supra identificata, sed supra realiter distincta. Quòd autem simpliciter & sine addito dicatur: *Natura communicatur, Paternitas non communicatur*, inde provenit, quòd vna formalitas ab altera præcindatur, & sic concipientes Naturam præcisâ Paternitate nihil habemus ex parte objecti, ratione cuius possit natura dici non communicari, & econtra concipientes Paternitatem præcisâ Naturâ nihil habemus, ratione cuius dicatur Paternitas communicari.

71. Doctrinam hanc in re ipsa invenio apud Franciscum Veckenium, tr. 1. de Simpliciter, DEI disp. 4. c. 5. ubi docet, illa prædicata si rectè ponantur, non esse contradictoria: non enim debent quasi in abstracto poni, sed hoc modo. *Natura divina est Natura communis. Paternitas non est Paternitas communis.* hoc autem sensu (inquit) non verificantur contradictoria; nam sicut rectè dicitur: *Natura divina est Natura communis*, ita etiam verè dicitur: *Paternitas est Natura communis*. & sicut Paternitas non est Paternitas communis, ita etiam Natura Divina non est Paternitas communis. Ecce: quâ ratione velit hic Author, quòd quicquid affirmatur vel negatur de Natura, etiam possit affirmari aut negari de Paternitate. Eadem mens est Fasoli & aliorum, quos P. Esparza existimat confundere prædicata contradictoria cum propositionibus contradictorijs. Sed ego non credo, illos tam ignavos Logicæ fuisse, ut nescirent, prædicata contradictoria convenire diversis, propositiones contradictorias debere habere idem subiectum & prædicatum. Mens illorum est, prædicata contradictoria non posse

posse convenire eidem indivisibili subjecto, quin hoc ipso evadant propositiones contradictoriae. Quia distinctio virtualis non tollit identitatem & indivisibilitatem realem, subjecti. Et sanè ipse P. Elparza dicit, prædicata contradictoria in casu nostro esse *Affirmationem & Negationem*. Subsumo. atqui affirmatio est formalissimè propositio affirmativa, & Negatio est formalissimè propositio negativa. ergo si affirmatio & negatio sunt prædicata contradictoria, hoc ipso sunt propositiones contradictoriae: quia negatio non potest aliter esse contradictoria affirmationis, nisi in ratione Enuntiationis.

72. Argumentor ulterius hoc modo. Si in his duabus Propositionibus: *Natura divina est communicabilis; Paternitas non est communicabilis*, continetur aliqua contradictorietas, illa non est in prædicatis, sed est in propositionibus: atqui per te in propositionibus esse non potest, ne dicatur Deus esse Chymara, ergo nulla in illis est contradictorietas. Major probatur. In illis duabus propositionibus idem prorsus est prædicatum utriusque: (est enim una affirmativa, altera negativa) nempe *Tò Communicabilis*. sed nullum prædicatum potest esse contradictorium sui. ergo in illis propositionibus non sunt prædicata contradictoria: ergo si ibi est contradictio, erit contradictio propositionum; quod cum tu neges, negare debes omnem contradictionem, prout ego contendo.

73. Argumentor denique hoc modo, & est argumentum mihi quidem insolubile. Si verum est, aliquod prædicatum affirmari posse de Natura divina, quod nullo prorsus modo affirmari possit de Relationibus (ut volunt contra quos disputo) tunc evidenter sequitur, dari distinctionem virtutalem inter prædicata absoluta, & quidem cum processu in infinitum. atqui inter prædicata absoluta non datur distinctio virtualis, ut infra docebitur, multo minùs processus in infinitum, quem nemo admittit. ergo quicquid affirmari potest de Naturâ, debet etiam posse affirmari de Relationibus. Majorem probo, & accipio prædicatum *Communicabilis*: quod utique est prædicatum absolutum, vel quomodocunque illud vocare velis, est prædicatum virtualiter indistinctum à Natura divina, ab Omnipotentia, Sapientia &c. Probo jam sequelam majoris. Si *Tò esse communicabile* nullo modo potest affirmari de Relatione Paternitatis aut Filiationis, tunc de Natura divina, & de Communicabilitate ejusdem verificabuntur contradictoria: ergo distinguuntur virtualiter. Probo antecedens. De Natura divina, Omnipotentia, &c. verificatur; communicari Relationibus: de Communicabilitate verificabitur: *Non communicari*. Si enim Communicabilitas communicatur Paternitati & Filiationi, sicut communicatur Omnipotentia, tunc non minùs posset Paternitas & Filiatio dici communicabilis, quàm potest dici omnipotens: atqui tu negas posse sic dici: ergo jam admittis verificari contradictoria de Omnipotentia, & Communicabilitate Naturæ.

74. Brevius & clariùs hoc modo. Natura

divina est virtualiter indistincta à seipsa. ergo hoc prædicatum: *esse virtualiter indistinctum à Natura*: est prædicatum absolutum. Probo hoc prædicatum per te virtualiter distinguì à Natura divina. De Natura divina, & virtuali indistinctione ejusdem à se, verificantur per te contradictoria non minùs quàm de Natura & Paternitate: ergo non minùs distinguuntur virtualiter. Antecedens probo, ponendo ipsa contradictoria. Natura divina est affirmabilis de Paternitate. Virtualis indistinctio à Natura non est affirmabilis de Paternitate: *esse affirmabile & non esse affirmabile de Paternitate* sunt contradictoria, non minùs quàm *communicari & non communicari*: ergo de Natura divina & virtuali indistinctione à natura verificantur contradictoria non minùs quàm de Natura & Paternitate.

75. Hoc argumentum dico solvi non posse, nisi concedamus, quòd quicquid affirmatur de Natura, possit etiam affirmari de Paternitate & e contra, modo superius explicato. unde consequens est, quòd sicut Natura in ratione Naturæ affirmabilis est de Paternitate, ita etiam virtualis indistinctio Naturæ à Natura sit affirmabilis de Paternitate eo modo quo dictum est. Censeo itaque contradictoria non verificari nisi de Relationibus realiter distinctis: quando autem applicantur formalitatibus identificatis, *Naturæ & Paternitati*, Natura non accipitur ut est Paternitas præcisè, sed ut est Filiatio realiter distincta, & ut sic terminat contradictorium. v. g. cum dicitur: *Natura communicatur Filio, non Paternitas*: resolvendum est hoc modo. *Filiatio est acceptio Naturæ, Paternitas non est acceptio Naturæ*, Vel: *Filius habens eandem Naturam cum Patre, producit, Pater non producit*: quæ contradictoria non cadunt supra Naturam & Paternitatem, sed supra Paternitatem & Filiationem. Deinceps ergo, quando in modo loquendi me alijs accommodavero, hoc & non alio sensu intelligi volo; & est sensus conformis doctrinæ D. Thomæ in 1. distin. 7. a. 2. in Corp. prout infra referam & ponderabo tract: de SS. Trin. cap. 2. Contr. 7.

Quæret aliquis, utrum saltem præcisio objectiva inter Naturam divinam & Personalitates admittenda sit? Ratio dubitandi est: quia si hæc non admittatur, non erit inter Naturam & Personalitates major distinctio, quàm rationis ratiocinata, & qualis est inter Gradus Metaphysicos, & inter Intellectum & voluntatem identificatas cum anima: consequens non est dicendum, nam in his non datur distinctio virtualis intrinseca, qualis tamen inter Naturam & Personalitates etiam à me admittetur §. sequente.

Confirmatur paritas. Nam sicut per me dicendum est: *Natura communicatur in ratione Naturæ, & non communicatur in ratione Paternitatis*: ita dicimus: *Intellectus intelligit in ratione Intellectus, & non in ratione Voluntatis*. Ergo sicut hæc reductiones non fundantur in distinctione virtuali intrinsecâ,

intrinsicam, sed sufficienter explicantur per diversos concipiendi modos, ita pariter de Natura & Personalitatibus dicendum esset.

Respondeo ad quaesitum, me non admittere praecisionem objectivam inter Naturam & Personalitates, quam etiam negat P. Oviedo. Ratio est: quia tam parum possunt de eadem entitate verificari contradictoria extrinseca, quam parum intrinsicam: atqui praecisio objectiva verificaret contradictoria extrinseca: ergo pariter est neganda. Certe P. Oviedo admittit verificari contradictoria intrinsicam, & negat verificari extrinseca, quanto magis neganda sunt, negatis contradictorijs intrinsicis?

Ad rationem dubitandi respondeo, negando paritatem. Disparitas est, quia distinctio virtualis intrinsicam aliud re ipsa non est (ut dicam) quam realis distinctio duorum identificatorum cum Tertio, à quo propterea dicuntur virtualiter distingui: seu: est realis distinctio duarum formalitatum in tertio. qualem distinctionem non habent gradus metaphysici, nec intellectus & voluntas.

Ex hac ergo reali distinctione in Tertio, seu ex reali identitate realiter distinctorum cum Tertio, provenit, quod nemine cogitante detur verificativum tam affirmationis quam negationis, modo jam superius explicato; hoc autem non reperitur in Intellectu & Voluntate. Formemus ipsas propositiones, & apparebit discrimen. Hae propositiones sunt verae: *Hae entitas indivisibiles (intelligo Naturam divinam identificatam Paternitati) communicat se Filiationi, ut Filiatio sit Natura divina; Hae eadem entitas non communicat se Filiationi, ut Filiatio sit Paternitas, sicut Natura est.* Huiusmodi propositiones non possunt verificari de Intellectu & voluntate identificatis cum anima. Nam licet haec propositio vera sit: *Hae entitas indivisibiles (intelligo Animam identificatam cum intellectu) communicat se voluntati, ut sit Anima.* Falsa tamen est haec altera: *Hae eadem indivisibiles Entitas non communicat se voluntati ut voluntas sit intellectus, sicut anima est.*

Fatendum igitur est, quod aliud sit fundamentum, & quidem intrinsicum prioris distinctionis formalis & rationis ratiocinata; quam posterioris, quod est merè extrinsecum, nempe realis distinctio aliorum cum quibus Intellectus & voluntas comparatur. Hae omnia magis declarabuntur §. sequente. & in Tract. de SS. Trinitate.

76. Ex dictis posset haec vel similis definitio Virtualis Distinctionis confici. Est duorum praedicatorum identificatorum, seu duarum formalitatum habitudo ad tertium, cum iisdem formalitatibus in ratione unius formalitatis identificatum, & ab iisdem in ratione alterius formalitatis realiter distinctum. Vel: est unius cum altero realiter distincto secundum formalitates diversas convenientia & discrepantia. Vel, Est duarum formalitatum identificatarum quae talium discrepantia in tertio, sub una ratione secum identificato, & sub

alia distincto. Vel denique cum P. Esparza. Est identitas realis conjuncta cum discrepantia intrinsicam identificatorum quoad aliquod praedicatum.

§. II.

Utrum detur Distinctio Virtualis inter Essentiam divinam & Relationes.

P. Franciscus Veckenius, cum ostendere conatus esset (ut supra retulimus) non esse admittendum, verificari praedicata contradictoria de Natura & Relationibus, existimavit, hoc ipso non esse necessarium, admittere majorem inter illa praedicata distinctionem, quam rationis ratiocinatae. A Veckenio non videtur dissentire Granadus. Contra quos

77. DICO. Quomocunque explicentur propositiones, ne evadant contradictoriae, non potest salvo Trinitatis Mysterio negari, inter Naturam & Relationes dari majorem distinctionem, quam rationis ratiocinatae, qualis invenitur in gradibus Metaphysicis. quae cum non sit realis, erit media, & recte vocabitur Distinctio Virtualis. Hae est communis, & probatur, praecindendo an de Natura & Personalitate verificentur contradictoria praedicata. Probatur autem hoc modo. Natura divina & Paternitas discrepant in Tertio, nempe in Filiatione, cum qua Natura per sui communicationem identificatur, Paternitas verò realiter ab eadem distinguitur, quae sunt propositiones de fide, quomocunque explicentur. Porro huiusmodi discrepantia non reperitur in Gradibus Metaphysicis, ut per se manifestum est; cum nullo enim Tertio identificatur Animalitas quae est in Petro, à quo realiter distinguatur Ratiocinalitas ejusdem. Ergo major est distinctio inter Naturam divinam & Personalitates, quam sit inter Animalitatem & Rationalitatem Petri. Sed non est realis: ergo est media inter distinctionem realem & rationis, qualis reperitur in gradibus metaphysicis, quae ad discretionem à duabus illis recte vocabitur Virtualis, hoc est, æquivalenter realis, in ordine ad verificanda praedicata, quae in creaturis semper supponunt in subiecto distinctionem realem.

78. Contra Veckenium etiam facile probatur Conclusio, insistendo illi ipsi modo loquendi, quo Veckenius vult illas propositiones esse formandas. Argumentor hoc modo. In sensu reali, sicut est verum dicere: *Rationalitas est Rationalitas assumpta à VERBO*, ita etiam est verum dicere: *Animalitas est animalitas assumpta à VERBO*. & non est necesse dicere: *Animalitas est rationalitas assumpta à VERBO*. atqui, ut tu vis, non possum dicere: *Paternitas est Paternitas communis tribus*: sicut possum dicere: *Natura est natura communis tribus*: sed dicendum est: *Paternitas est Natura communis tribus*: ergo jam concedis majorem distinctionem intrinsicam Naturae & Paternitatis, quam Animalitatis & Rationalitatis.

79. Confirmatur. Si in sensu reali vera essent haec duae propositiones: *Rationalitas est Rationalitas*

rationalitas assumpta: Animalitas non est animalitas assumpta: ipse Veckenius fateretur, inde rectè inferri distinctionem realem inter animalitatem & Rationalitatem (neque enim hic Author admittit Præcisiones objectivas) atqui Natura est Natura communis, Paternitas non est Paternitas communis, ut tu ipse loqueris: ergo, cum ex his propositionibus non liceat inferre distinctionem realem inter Naturam & Paternitatem, inferretur tamen æquivalentia distinctionis realis, quæ erit distinctio virtualis.

Ratio universalis est, quia per distinctionem virtualem aliud non intelligimus, quàm tantam Eminentiā & Perfectionem alicujus Entitatis, ut licet sit realiter indivisibilis, sit tamen simul & ratio identitatis cum tertio, & ratio realis distinctionis ab eodem. Quatenus est ratio identitatis, vocamus illam *Naturam*, quatenus est ratio distinctionis, vocamus eam *Paternitatem*, vel *Relationem*, & sic quando deinde hos Terminos ponimus pro subiecto propositionum, & de vno affirmamus, quod de altero negamus, intervenit quidem distinctio Rationis ratiocinata, sed cum fundamento intrinseco, quod aliud non est, quàm identitas duorum realiter distinctorum cum tertio communi. quale fundamentum in creaturis non habemus, sed solam comparabilitatem ad diversa connotata realiter & inter se, & ab illo tertio distincta.

80. Objectiones, quæ fieri possent, vel jam sunt in cursu solutæ, vel non tam impugnant distinctionem virtualem, quàm Mysterium Trinitatis, unde ad virtualem distinctionem facili negotio transferuntur. Non posse ea clarè dissolvere, est inculpabilis ignorantia. Negare distinctionem virtualem, quàm evidens ratio, ex suppositione Mysterij convincit, est Obstinatio.

§. III.

An deus distinctio Virtualis intrinseca inter Intellectum & Voluntatem divinam.

Affirmant Valentia, Molina, Hericæ, Zuniga, Tanner, Arrubal, Fasolus, uterque, Lugo, Hurt, Arriaga, Oviedo, Aldrete. Contra quos

81. DICO, rectius ab alijs negari. Probat ex dictis. Illa solùm possunt distingui distinctione majore quàm rationis ratiocinata, quæ ita se habent ad tertium prædicatum, ut vna formalitas sit ratio identitatis, & altera ratio distinctionis realis ab eodem: sed Intellectus & Voluntas divina ad nullum prædicatum ita se habent: Ergo &c. Probat minor. Cum quocunque identificatur Intellectus essentialis Dei, cum eodem identificatur Voluntas essentialis Dei, & nihil est in Deo, cum quo non utraque formalitas identificetur, & sit ratio identitatis cum illo: ergo neutra formalitas est ratio distinctionis realis respectu vllius tertij prædicati.

82. Confirmatur ad hominem. Adversarij fundant se in hoc, quod existiment, de Intellectu

verificari hoc prædicatum: *Communicari primario VERBO*, & hoc ipsum prædicatum de Voluntate negari. Quod falsum esse ostendo. Si hoc prædicatum: *communicari Verbo primario*, non convenit realiter Voluntati, ergo realiter distinguitur ab illa: ergo realiter identificatur cum aliquo realiter distincto à Voluntate: atqui nihil tale potest assignari: deberet enim esse vel Intellectus, vel Filiatio, sed neutrum horum distinguitur realiter à Voluntate: ergo voluntati non minùs quàm Intellectui convenit: *communicari primario*. Ad hæc pauca reducenda sunt omnia, quæ nimis prolixè, & operosè coarctat P. de Quiros.

83. Obijciunt Adversarij 1. De Intellectu divino verificatur realiter & nemine cogitante, quod non verificatur de Voluntate. Nam de Intellectu verificatur, quod per illud Verbum procedat, & non per voluntatem; contra Spiritus S. procedit per Voluntatem, & non per Intellectum. ergo inest eadem ratio distinctionis Virtualis, quæ inest Naturæ divinæ respectu Paternitatis. Antecedens probant primò ex eo, quod Verbum dicatur Sapientia Patris, Spiritus S. verò Amor Patris, & Filij. Verba Concilij Toletani, 11. in Confessione fidei, sunt hæc. *Non est credendum, quod Pater Voluntate Filium genuerit.* S. Augustinus lib. 65. qq. ad Orosium q. 7. *Pater, inquit, Voluntate non genuit Filium, quia præire Voluntas Sapientiam, (id est Verbum) non potuit.* Concilium Smirnense can. 25. *Si quis consilio (id est Voluntate) DEI factum Filium DEI asserit, Anathema sit.*

84. Hæc obiectio fundat se in Locutionibus Conciliorum & Patrum, quibus æquè claræ si non clariore opponi possunt. Concilium Sardicense in fine Confessionis fidei anathemate ferit hanc propositionem: *Pater nec consilio nec voluntate genuit Filium.* Concilium Toletanum XV. in Confessione fidei: *Secundum Essentiam inquit, Voluntas genuit Voluntatem, Filius est Voluntas ex voluntate.* Eandem Voluntatis præcedentiam plures Patres conceptis verbis affirmant.

S. Hilarius lib. 3. de Trin. *Vnigenitum procreavit omne quod DEVS est, per Charitatem atque Virtutem Nativitati ejus impertiens.* Et alibi lib. de Synodis prope med. *Nativitatis adeo perfecta Natura est, ut qui ex substantia DEI natus, etiam ex consilio ejus ac voluntate nascatur.*

S. Jacobus apud Clem. Rom. lib. 8. Const. c. 12. *Ipsam, inquit, ante omnia secula generasti, Voluntate, Potentiā & bonitate, sine vlllo medio, Filium Vnigenitum. quæ verba repetit c. 16.*

Cyrillus Alexandrinus lib. 2. thesauri c. 1. *Quia & omnia Pater potest, & meliora semper vult, consubstantialis sibi ex DEO nascitur Filius.*

S. Augustinus lib. 83. Quæst. 50. *Si voluit & non potuit, infirmus est, si potuit & non voluit, invidus est, ex quo conficitur, æqualem genuisse Filium.*

85. Pro explicatione eorum quæ adversarij adduxerunt, advertendum est 1. illa Testimonia fuisse prolata contra Arrianos, qui contendebant, Filium non esse DEVM genitum à Patre, & illi consubstan-

substantialem. Si enim, inquiebant, est à Patre genitus, utique non à nolente: non enim potuit Pater à quoquam cogi, cum non habeat fortio-rem, ergo à volente: ergo poterat nolle, sicut poterat nolle alia: ergo Filius est aliquid contingens, & consequenter non est Deus. Ex quo argumento evidenter constat, Arrianos plus non probasse, quam Filium non procedere à voluntate Dei liberè, nec etiam coactè: sed nullo modo probabant, non procedere ex necessarià quadam complacentià circa ipsam generationem. Concilia ergo & Patres, ut se declararent, concesserunt id quod Arrianorum argumentum probabat, ne viderentur contrarium sentire, dum se Arrianos opponerant. Sicut si Concilium anathema diceret asserentibus, sanctos esse colendos cultu latræ, hoc ideo faceret, ut ostenderet, se non approbare talem cultum sanctorum, qualem nobis tribuunt hæretici.

86. Observandum. 1. Theologos distinguere inter Intellectum Essentialem seu absolutum, & intellectum Notionalem seu Relativum. Prior est omnibus tribus Personis communis, & est ipsa Essentia seu Natura divina: secundus est Personalitas Patris, seu Paternitas; eodem modo distinguunt Voluntatem in Absolutam omnibus Personis communem, & in Notionalem seu Relativam, quæ vocatur Spiratio activa, realiter distincta à Spiritu Sancto, seu Spirazione passivâ, & Patri Filioque communis.

87. Dicitur ergo Verbum procedere ab Intellectu Notionali, non item Spiritus Sanctus; & contra Spiritus S. procedere à Voluntate Notionali, non item Verbum. Vnde infertur, Voluntatem essentialem & Notionalem inter se virtualiter distinguere, sicut & Intellectum Essentialem & Notionalem, non verò Intellectum Essentialem & Voluntatem essentialem.

88. Porro ex hac reali processione præbetur nostro intellectui fundamentum, ut ratione nostrâ distinguamus Intellectum & Voluntatem, & secundum hunc concipiendi modum dixerunt Patres, Verbum procedere per Intellectum, Spiritum Sanctum per Voluntatem; qui loquendi modus erat accommodatus ad explicandum populo diversitatem harum Personarum in ratione Sapientiæ & Amoris, & sic patet responsio ad primam objectionem.

89. Obijciunt 2. Nisi dicamus, Intellectum & Voluntatem virtualiter intrinsecè distinguere, non potest vlla commoda ratio reddi illius articuli Fidei, quare Verbum generetur, Spiritus S. non generetur: quæ tamen facile redditur admissa distinctione virtuali. sic enim dici poterit Verbum generari, quia primariò accipit Intellectum, qui est Natura; & sic ex vi processionis assimilatur Naturæ. Respondeo primò. Cum argumentum pro nostra Sententiâ sit planè convincens, tolerabilius esset, fateri ignorantiam in reddendâ ratione illius articuli, quam admittere distinctionem virtualem inter prædicata absolutâ; sequeremur enim exemplum S. Ambrosii lib. 1. de Fide ad Gratian. c. 1. sic loquentis. *Mihi impossibile est Generationis hujus scire secretum; vox silet, mens deficit, non tantum mea, sed etiam Angelorum, supra potestatem, supra Angelos, supra omnem sensum est.* Item imitaremur S. Augustinum lib. 5. con. Maximin. c. 14. De Patre, inquit, est Filius, de Patre est Spiritus S. sed ille genitus iste procedens; quid autem inter Procedere & Nasci intersit, de illâ excellentissimâ Naturâ loquens explicare quis potest? distinguere inter illam Generationem, & hanc Processionem nescio, non sufficio. 2. Illius articuli rationem aliam querendam esse infra, suo loco, ubi non vnam, sed plures dabimus.

CAPUT II. DE VISIONE DEI, EJUSQUE PRINCIPIO, LUMINE GLORIÆ.

CONTROVERSIA I.

Utrum sit possibilis Substantia creata, cui sit connaturalis Visio DEI.

S. PRIMVS.

Rationes pro negativâ minus efficaces.

90. **D**icendum est, non esse possibile substantiam seu Naturam creatam, cui connaturaliter debeat Visio intuitiva Dei. Est ita in scholis recepta sententia, ut non pauci ob solam auctoritatem ei subscribant, rationibus, quibus ante hac, vltra S. Scripturæ auctoritatem, fulciebatur, planè diffusi. Quæ fortassis causa fuit, ut Recentiores in novis

rationibus in veniendis solertes fuerint. Referam, quia sunt ingeniosæ, licet minus efficaces. P. Antonius Perez jam supra laudatus, septem hujusmodi rationes excogitavit, quæ tamen alijs posterioribus non videntur arrisisse, cum eas in elucubrationibus suis dissimulanter omiserint.

91. Prima est. Omnis revelatio & locutio divina de aliquo quod non potest sciri naturaliter, seu pro-